

Rapport projekt “Återskapa ängsmark runt och på Borås flygplats”.

Med stöd från Svensk Flygsportförbundet har klubbarna på Borås flygplats med hjälp av professor Nils Ryrholm (professor i zoologi) och Mikael Norén (HUAros AB) tagit fram en *rapport och skötselplan för Borås flygplats. Syftet med skötselplanen är att skapa en biologiskt anpassad skötsel/hävd. Målet är att på sikt öka flygfältets värde, dels som naturresurs för samhället, och dels även som refug för biologisk mångfald.

Utifrån rapportens förslag har klubbarna påbörjat ett miljöarbete på och kring flygplatsen för att öka den biologiska mångfalden genom att skapa ny och återskapa gammal ängsmark samt öka förutsättningarna för pollinerande insekter att bo och trivas i området.

Rapporten innehåller många delar men vi har identifierat ett antal delprojekt som vi börjat med. I vår ansökan valde vi att fokusera på två identifierade ytor men under arbetets gång har ytterligare en yta lagts till.

När vi påbörjade arbetet trodde vi att det relativt lätt skulle kunna bli äng av åtminstone en yta. Den största utmaningen för oss är att hejda de invasiva arterna som snabbt tränger undan all annan växtlighet i området. Tyvärr var inslaget av invasiva arter högre än vi trodde och arbetet med att hejda dessa har varit i fokus.

Vi har trots det kommit en bit närmare vårt mål att skapa ängsmarker av vissa ytor och få en bra miljö för våra pollinerande flygande vänner. Alla de delar som vi sökte pengar för har genomförts.

Medlemmarnas engagemang

Arbetsgruppen för biologisk mångfald för Borås flygplats består av medlemmar från de tre klubbarna som driver verksamhet på Viared. Vi har haft regelbundna möten för att planera arbetet och diskutera problem och möjligheter.

Antal ideellt arbetade timmar i projektet är hittills drygt 500, långt över de timmar vi trodde i vår ansökan (300). Planering, röjning av invasiva arter, slätterarbete är några av uppgifterna. Röjning av invasiva arter är det som tagit mest tid. Det positiva här är att medlemmar som annars inte är så engagerade deltagit.

Reflektioner

Vi behöver och ska fortsätta arbetet under lång tid framåt - tills vi magrat ut så att skötselbehovet minskar.

Störst utmaning är den enorma mängd invasiva arter som finns inne på flygplatsen och dessutom omringar oss, både runt vägarna och inne i skogsområdena. Detta kan vi inte klara av utan stöd från väghållare och markägare runt oss.

Vi testar nya metoder för att bli av med invasiva arter varje år. Än har vi inte hittat den optimala metoden, det vill säga minst arbete till mest effekt.

Områdena med parkslide och viss parksallad har vi lämnat orörda, enligt instruktioner.

Det är inte alltid lätt att hålla alla medlemmar informerade om vad vi planerar. Ibland uppstår missförstånd om vad som ska göras och när.

Kunskap behövs, det är inte alla som känner igen de invasiva arter vi bekämpar.

Framtid

Vi har genom detta projekt lärt oss mycket och har idag en bättre bild av vad vi måste göra löpande.

Vi har upplevt en positiv attityd och engagemang från många medlemmar och detta måste vi genom aktiviteter och information utvidga till alla medlemmar. Tveklöst kan vi med projektet skapa en bättre image för flygplatsen hos allmänheten.

Det är en omöjlig uppgift att hålla efter invasiva arter och inte bara på flygplatsen utan detta berör hela Viaredsområdet. Vi måste ta/få hjälp med det.

Vi prövar oss fram till de bästa metoderna inom olika områden. Första året slog vi själva och tog bort det slagna. I år hyrde vi in professionell hjälp för detta. Båda metoderna har fördelar, den professionella är dyr och resulterade i att fältet fick stängas några dagar medan slätter pågick men oerhört effektiv och sparar medlemmarna många arbetstimmar.

Vi bör löpande bearbeta Tekniska förvaltningen så att vi kan genomföra investeringsprojekt där vi förenar säkerhet och biologisk mångfald. Ett exempel är att bearbeta norra delen av fältet till bättre utrullningsytor i kombination med ängsmark. Detta område är idag svårt att hantera vad gäller hinderfrihet och det innehåller även parkslide.

Vad vi gjort

Här rapporteras generellt vad vi gjort för att ni ska få en samlad bild av vårt arbete - oavsett om det medfört kostnader som bidraget använts till eller inte.

- Borrat hål i stockar och satt upp som insektshotell, numrerat och fotograferat dessa (för att kunna se om det blir fler invånare över tid.) Antal upptagna rum 2022 = 313. Segelflygklubbens ungdomsgrupp "Kidsen" hjälpte till med detta.
- Luntat vissa gräsytor. Kontakter togs med brandkåren för att få hjälp med övervakning vid luntning av större ytor men vi fick inte till stånd detta.
- Röjt invasiva arter med fokus på lupiner och kanadensiskt gullris i det som ska bli äng..
Första året grävde vi upp lupiner. Det visade sig vara ett alltför tungt och tidskrävande arbete så kommande röjningar har vi tagit bort blomställningarna och små plantor.
Tack vare FFK Ungdomsläger Young Pilots har vi också fått bort en hel del utmed segelflygklubbens framfartsväg och staketet där. [Läs om det här.](https://medlem.bsfk.com/2023/06/lupinernas-fiender-nr-1-i-farten/) (https://medlem.bsfk.com/2023/06/lupinernas-fiender-nr-1-i-farten/)
- Vi har ryckt upp eller klippt fröställningar från kanadensiskt gullris. Varje år har minst 4 dagar eller kvällar ägnats åt detta.
- Sått i ängsfröer i två ytor.
- Vi la in ett förslag till Borås stads tekniska nämnd vilket gjorde att Borås stad anställde ferieungdomar för att röja lupiner utmed uppfartsvägen till segelflygklubben. Det var inte jättelyckat tyvärr så kommande år har vi fått nej på detta.
- Vi köpte en trumslätter för att kunna slå på korrekt sätt samt diverse verktyg och material. En stor post är sopsäckar för invasiva arterna.
- Slätter:
2022: Gräset slogs en dag i augusti. Efter en vecka samlades vi för att kratta ihop. Vi har lånat en strängläggare som gjort jobbet mycket enklare. Kvällen avslutades med grillning.
2023: Av misstag blev mycket av ängarna slagna tidigt på säsongen så det blev endast ytan mellan banända 04 och staketet kvar (område 1A) som kunde räknas som äng 2023.
2024: För slättern i september anlätade vi en bonde. Höet togs sedan om hand av en hästägare.

- Skapat 3 sandblottor.
- Inköpt och satt upp informationstavlor, en på östra sidan, BSFK, och en på västra sidan, BFK/BUFK, där vi satt upp affischer med information om vårt projekt.
- Biologisk mångfald ingår som en del i Fälthållningsgruppens arbete från och med i år. Avsikten är att få till en plan för det fortlöpande underhållet av ytorna utifrån förslaget på skötselplan. Instruktioner ges till alla traktorförare så att inga missförstånd uppstår.

Vi har också:

- Träffat en ornitolog som ofta vistas på fältet och som har gett oss en lista över fågelarter som finns på fältet.
- Skapat en sida där vi samlar all information och dokumentation <https://medlem.bsfk.com/klubben/arbetsgrupper/biologisk-mangfald>.
- Träffat professor Nils Ryrholm och Mikael Norén igen (2023 och 2024). Ryrholm gav oss beröm och tips på det fortsatta arbetet.
- BT intervjuade oss. Det blev en helsida som publicerades 230831 <https://www.bt.se/boras/flyg-och-angsmark-samsas-i-framgangsrikt-miljoprojekt-pa-viared/> (kräver inlogg)
- Medverkat på en föreläsning om biologisk mångfald 19/8. Föreläsningen arrangerades av Svenska flygsportförbundet. Här deltog RF:s ordförande och en riksdagsman från Trafikutskottet. Vi fick en programpunkt där vi berättade om vårt arbete.
- Spridit information om vad vi gör.
 - Projektet avrapporteras på varje styrelsemöte i Borås flygplatsförening ca 8 ggr/år.
 - Till medlemmar på medlems- och årsmöten samt styrelsemöten
 - Riksidrottsförbundet, Flygsportförbundet, politiker i kommunen
 - samt gjort en videopresentation som Flygsportförbundet använder för att locka fler till att jobba med biologisk mångfald.

Kontakter med Borås stad

Under projektets gång har vi haft flera kontakter med stadens olika förvaltningar samt politiker.

- I Flygplatsförening ingår, förutom klubbarnas representanter, också Charlotta Tornvall, Borås Stad som adjungerad.
- Vid de årliga möten vi har med Tekniska förvaltningen avrapporteras också detta projekt.
- I maj 2024 besökte Tekniska nämnden vår flygplats och då redovisades bl.a. vår skötselplan för biologisk mångfald. Skötselplanen väckte stort intresse.
- I september 2024 hade vi besök av Borås Stads nya miljöchef, Anna Säfsten, och två kommunbiologer. De ville, på egen begäran, få en uppdatering av detta projekt.

Ekonomisk redovisning	
Inköp av trumslåtter	21 200
Köpta tjänster Skapa sandblottor för marklevande insekter. Slåtter utförd av jordbrukare (ekologisk) -24	Sandblottor (sand och maskin) har betalats av Borås flygplatsförening. Slåtter 10 900
Inköp fröer, redskap (sekatörer, rójverktyg, handskar, krattor), material (plastsäckar för bortforsling av invasiva arter), fika till de som röjt och medverkat på slåttergillen.	26 700
Informationstavla som berättar om arbetet vi utför. Planen var att bygga tavlorna själva men det visade sig vara svårt att få till så vi valde att köpa, därav den högre kostnaden jfr med ansökan.	11 200

Summa	70 000
-------	--------

*Rapporten finns att läsa här:

[Borås flygplats, Viared - förslag skötselplan och översiktlig undersökning av naturvärden](https://flygsport.se/verksamhet/projekt/pagaende/biologisk-mangfald)
<https://flygsport.se/verksamhet/projekt/pagaende/biologisk-mangfald>

I arbetsgruppen Biologiskt mångfald ingår:

Hans Folkesson, Borås Flygklubb, sammankallande i arbetsgruppen

Ulf Hansson, Borås segelflygklubb, ordförande

Katarina Dorbell, Borås segelflygklubb

Björn Svensson, Flygplatsföreningen, flygplatsansvarig

Torbjörn Rydefalk, Borås Ultralätt

Simon Carlsson, Borås flygklubb

Joel Karlsson, Borås Ultralätt

Rapporten är sammanställd av Katarina Dorbell.

För frågor kontakta gärna Katarina katarina.dorbell@gmail.com, 0761 352255 eller Hans Folkesson, 0707-821875

Bilder

Exempel på hur det ser ut på stora områden under våren. Fullt med lupiner och inget annat.

Närliggande område 2023. Tyvärr slogs detta område på ett felaktigt sätt varför antalet blommor/arter var färre 2024.

Lupinröj 2022 och sådd av ängsfröblandning från Pratensis som specialiserat sig på att samla in vilda fröer från olika marktyper. Antalet som grodde var dock litet så en ny insädd måste göras.

Lägret Young pilots som FFK Frivilliga flygkåren ordnar varje år har bidragit med otaliga säckar insamlade lupiner. 2024 vägdes dessa och det blev 250 kg. En av de tyngre uppgifterna är att frakta dessa säckar till återvinningen på Lusharpan och de speciella containrarna där.

Insektshotell nr 12. De flesta insektshotellen hänger på staketet runt fältet och är numrerade för att vi ska kunna följa antal använda hål år från år. De fotograferas en gång om året och hålen räknas.

Här ett exempel på misslyckande. Den övre bilden är från 2022 och den undre från 2024. Detta är en yta som vi inte jobbat med, vilket uppenbarligen var ett misstag. Det finns mängder av kanadensiskt gullris även utanför staketet som snabbt sprider sig in på fältet.

Slåtter 2022.

En av sandblottorna. Runt denna placerade vi i år ekstockar som vi borrar hål i. Dessa insektshotell visade sig vara mycket populära.

En fundering hos oss är om sandblottorna kanske behöver vara större och i söderslutning - vilket vi inte har möjlighet att ordna inom staketen. En sandyta har anlagts i sydöst i en svag lutning. Denna ligger åt sydväst med full solbelysning.